

Hoofdstuk 10

Analyse van het Horizontaal Begrotingsprogramma Wetenschaps- en Innovatiebeleid: 3,626 miljard euro⁷⁹

1. Evolutie van het Horizontaal Begrotingsprogramma Wetenschaps- en Innovatiebeleid (HBPWIB)

Figuur 39 en Tabel 49 geven de evolutie van de HBPWIB's vanaf 1993 weer, samen met de verdeling naar het type activiteit: Onderzoek en Ontwikkeling (O&O), Onderwijs en Vorming (O&V) en Wetenschappelijke en Technologische dienstverlening (W&T) (cfr. inleiding bij deel 2 voor de definities).

We wijzen er nogmaals op dat de werkingsuitkeringen aan de hogescholen (1.043 miljoen euro) in deze analyse niet meegenomen worden omdat we hier werken met een historische tijdsreeks die teruggaat tot 1993. In de vorige edities van de Speurgids werden ze ook nooit meegenomen.

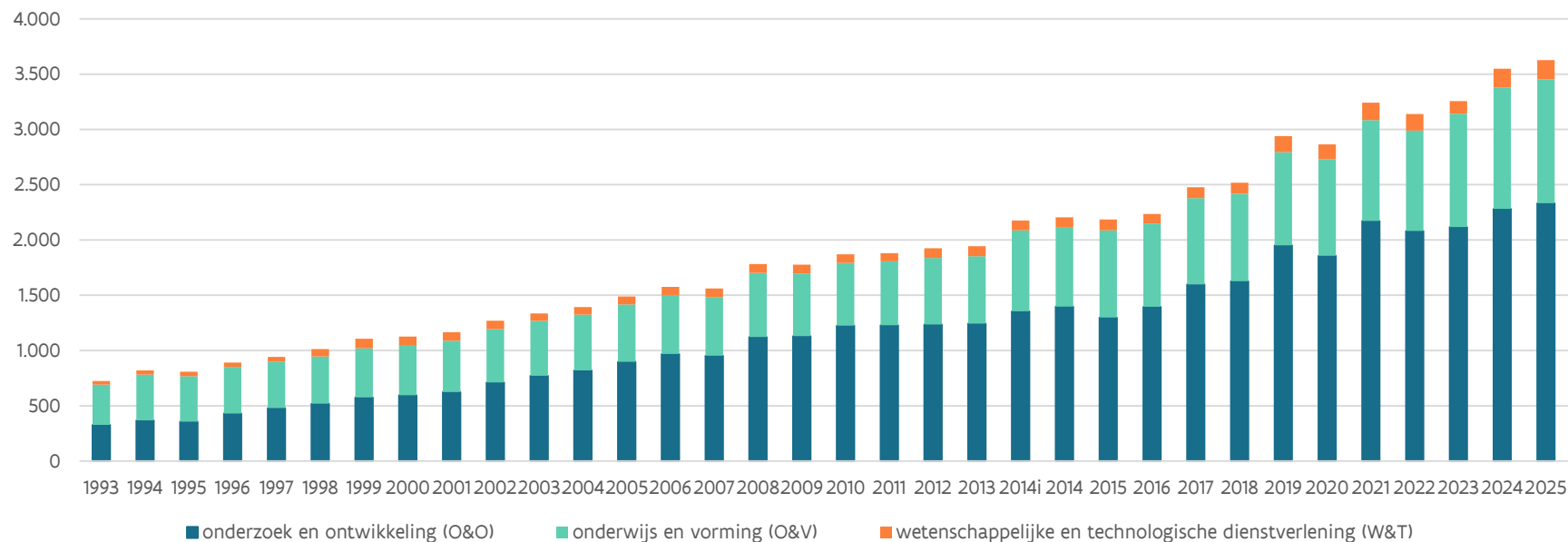
Wetenschappelijke en Technologische dienstverlening (W&T) neemt slechts een klein aandeel in het HBWPB in.

In 1993 was het aandeel Onderwijs en Vorming (O&V) nog groter dan dit voor O&O. Vanaf 1996 kwam hier een kentering in. In 1996 zijn het O&O- en het O&V-aandeel nagenoeg gelijk. Sinds dan stijgen de O&O-kredieten. In 1996 was het procentueel aandeel van O&O, O&V en W&T respectievelijk 49%, 47% en 4%.

Zie bijlage I voor duiding van de kredieten begroting 2020 tot 2023 en hoofdstuk 9 voor de kredieten begroting 2024 en 2025.

⁷⁹ Voor de analyse van het horizontaal begrotingsprogramma wetenschaps- en innovatiebeleid worden de werkingsuitkeringen van de hogescholen (1.043 miljoen euro) niet meegenomen omdat we hier een historische tijdsreeks hanteren die teruggaat tot 1993. Om die reden totaliseert het WIB in deze voorstellingswijze slechts tot 3,626 miljard euro in plaats van tot 4,669 miljard.

Figuur 46 Evolutie van het Horizontaal Begrotingsprogramma Wetenschaps- en innovatiebeleid (HBPWIB) (1993-2025) (miljoen euro)

Tabel 49 Evolutie van het Horizontaal Begrotingsprogramma Wetenschaps- en Innovatiebeleid (HBPWIB) (1993-2025) (miljoen euro)

	1993	...	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
O&O	326,78	...	1.243,50	1.397,77	1.298,43	1.394,711	1.597,69	1.630,74	1.951,59	1.858,01	2.172,97	2.081,08	2.116,94	2.281,82	2.332,57
O&V	365,13	...	608,61	718,85	788,21	755,156	780,85	792,33	841,96	871,90	911,05	909,54	1.025,41	1.094,83	1.121,04
W&T	31,88	...	91,95	87,81	98,41	85,959	98,87	111,33	138,931	135,47	157,76	153,92	160,12	172,99	172,72
Totaal WIB	723,79	...	1.944,05	2.206,06	2.184,97	2.235,824	2.477,43	2.534,40	2.932,28	2.865,28	3.242,08	3.144,53	3.302,47	3.549,77	3.626,33

In het vervolg analyseren we deze 3,6 miljard euro middelen door verschillende ‘brillen’ op te zetten:

- analyse volgens beleidsdomein
- analyse volgens bevoegde minister
- analyse volgens O&O-budget volgens NABS-classificatie
- analyse van het O&O-budget volgens ‘gericht’ en ‘niet-gericht’ onderzoek
- analyse van het O&O-budget volgens initiatiefnemer
- analyse van het W&I-budget volgens zes grote indelingen.

2. Analyse volgens beleidsdomein

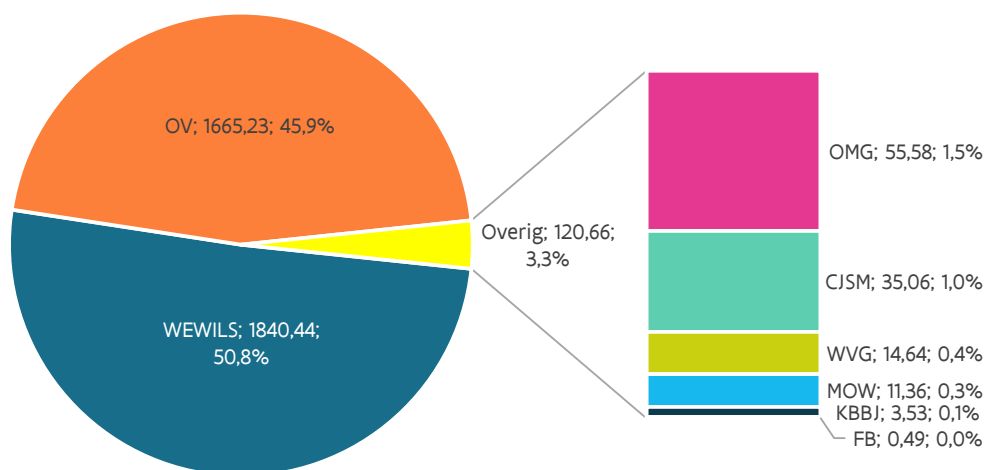
Figuur 40 en Figuur 41 geven de verdeling van de middelen van enerzijds het wetenschaps- en innovatiebeleid en anderzijds het O&O-beleid over de beleidsdomeinen.

KBBJ	Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie	WVG	Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
FB	Financiën en Begroting	CJSM	Cultuur, Jeugd en Media
WEWILS	Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie, Landbouw en Sociale economie	MOW	Mobiliteit en Openbare Werken
OV	Onderwijs en Vorming	OMG	Omgeving

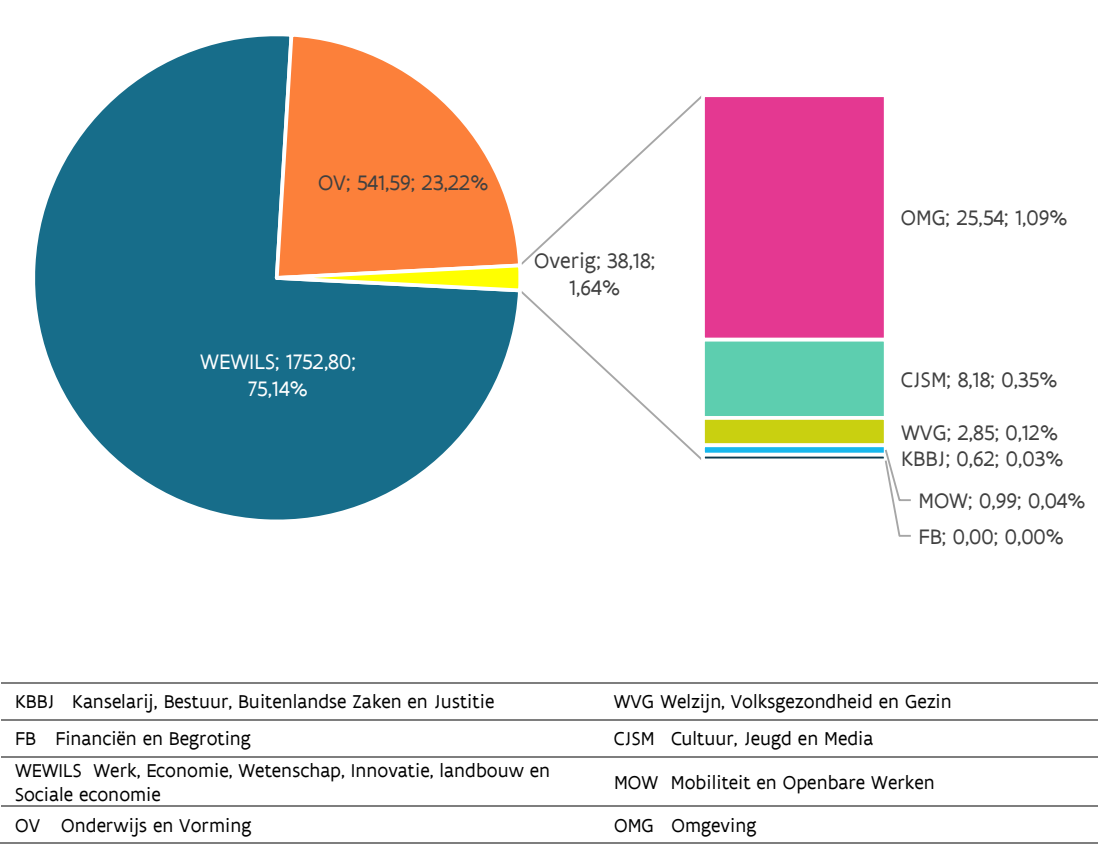
De beleidsdomeinen WEWIS en OV beschikken over het grootste volume aan kredieten voor het wetenschaps- en innovatiebeleid. Beide beleidsdomeinen zijn samen goed voor 97% van het totaal budget voor wetenschap en innovatie (zie Figuur 40).

Het wetenschapsbudget uit OV is voor een groot deel samengesteld uit de werkingsuitkeringen aan de universiteiten. Deze worden beschouwd als 25% O&O en 75% O&V. Het wetenschapsbudget uit WEWIS bevat daarentegen kredieten die vooral als O&O worden beschouwd. Hierdoor is WEWIS met voorsprong het beleidsdomein met het grootste O&O-budget (zie Figuur 41).

Figuur 47 Verdeling van de middelen in 2025BO voor het wetenschaps- en innovatiebeleid (WIB) over de beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid

Figuur 48 Verdeling van de middelen in 2025BO van Onderzoek en Ontwikkeling (O&O) over de beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid

Tabel 50 geeft per beleidsdomein het totale budget, opgesplitst in de **drie wetenschappelijke activiteiten** (definities zie vooraan deel 2): onderzoek en ontwikkeling (O&O), onderwijs en vorming (O&V) en wetenschappelijke en technologische dienstverlening (W&T) aan. Het wetenschaps- en innovatiebeleid (WIB) is de optelsom.

Tabel 50 Verdeling Horizontaal Begrotingsprogramma Wetenschaps- en innovatiebeleid (HBPWIB) voor de definitieve begroting 2024 (2024) en voor begrotingsopmaak 2025 (2025BO), over de beleidsdomeinen, gerangschikt volgens afnemend krediet voor wetenschap en innovatie in 2025BO (miljoen euro)

	O&O		O&V		W&T		WIB		% O&O		% WIB	
	2024	2025	2024	2025	2024	2025	2024	2025	2024	2025	2024	2025
WEWILS		1.752,80		0,00		87,64		1.840,44		75,14%		50,75%
EWI	1.682,87		0,00		75,29		1758,16		73,75%		49,53%	
LV	28,62		0,00		8,01		36,64		1,25%		1,03%	
WSE	1,50		0,00		0,00		1,50		0,07%		0,04%	
OV	529,36	541,59	1.094,83	1.121,04	2,56	2,60	1.626,75	1.665,23	23,20%	23,22%	45,83%	45,92%
OMG	28,40	25,54	0,13	0,00	32,05	30,04	60,58	55,58	1,24%	1,09%	1,71%	1,53%
CJM	5,84	8,18	0,00	0,00	28,87	26,88	34,71	35,06	0,26%	0,35%	0,98%	0,97%
WVG	2,87	2,85	0,00	0,00	11,45	11,78	14,32	14,64	0,13%	0,12%	0,40%	0,40%
MOW	1,71	0,99	0,00	0,00	10,65	10,37	12,36	11,36	0,07%	0,04%	0,35%	0,31%
KBBJ	0,65	0,62	0,00	0,00	2,75	2,92	3,39	3,53	0,03%	0,03%	0,10%	0,10%
FB	0,00	0,00	0,00	0,00	1,36	0,49	1,36	0,49	0,00%	0,00%	0,04%	0,01%
Totaal	2.281,82	2.332,57	1.094,96	1.121,04	172,99	172,71	3.549,77	3.626,33	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

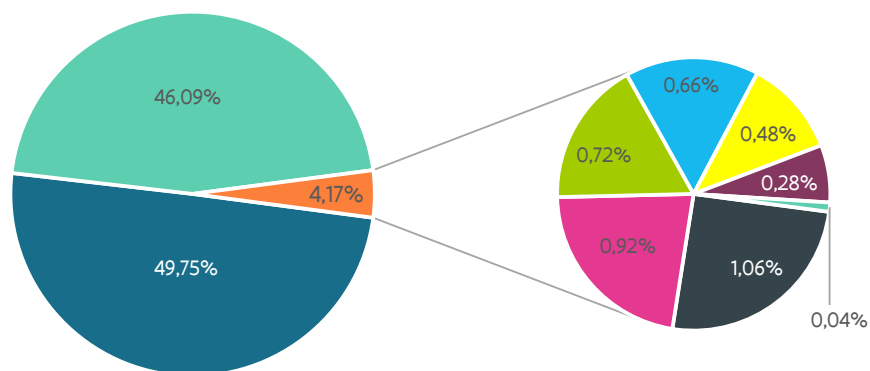
3. Analyse volgens bevoegde minister

De Vlaamse Regering telt negen ministers die bevoegd zijn voor de beleidsvelden uit de acht beleidsdomeinen. Alle negen ministers van de Vlaamse Regering hebben in de uitgavenbegroting middelen voor wetenschap en innovatie ingeschreven in de beleidsvelden waarvoor ze bevoegd zijn. Hetzelfde geldt voor de middelen specifiek voor onderzoek en ontwikkeling.

De verdeling, zoals weergegeven in Figuur 42 en Figuur 43 zijn opgemaakt op basis van de code 'ordonnancerend minister' bij de betreffende basisallocaties in de begrotingstabel.

De minister van innovatie is bevoegd voor 51% van de middelen voor het wetenschaps- en innovatiebeleid en de minister van onderwijs voor 46%. De overige 3% valt onder de bevoegdheid van de andere zeven ministers van de Vlaamse Regering.

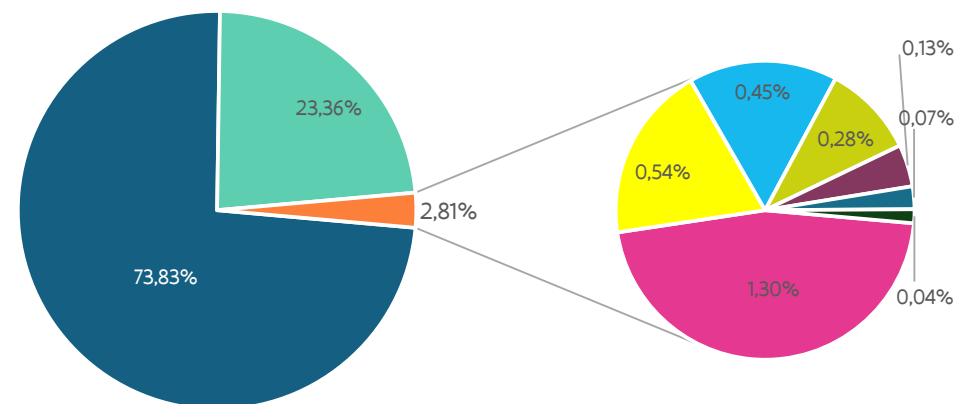
Figuur 49 Verdeling van de middelen voor het wetenschaps- en innovatiebeleid (WIB) 2025BO volgens de ministeriële bevoegdheden

- Minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Economie, Innovatie en Industrie, Buitenlandse Zaken, Digitalisering en Facilitair Management
- Vlaams minister van Onderwijs, Justitie en Werk,
- Vlaams minister van Omgeving en Landbouw
- Vlaams minister van Brussel en Media
- Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Begroting en Financiën, Vlaamse Rand, Onroerend Erfgoed en Dierenwelzijn
- Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Binnenland, Steden- en Plattelandsbeleid, Samenleven, Integratie en Inburgering, Bestuurszaken, Sociale Economie en Zeevisserij
- Vlaams minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen
- Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Havens en Sport

De minister van innovatie is bevoegd voor 75% van de middelen voor het O&O beleid en de minister van onderwijs voor 23%. De overige 2% valt onder de bevoegdheid van de andere zeven ministers van de Vlaamse Regering. Net zoals bij de verdeling over de beleidsdomeinen is het verschil tussen beide figuren uit te leggen door het feit dat de werkingsuitkeringen aan de universiteiten bij conventie samengesteld zijn uit 25% O&O en 75% O&V.

Figuur 50 Verdeling van de middelen voor Onderzoek en Ontwikkeling (O&O) 2025BO volgens de ministeriële bevoegdheden

- Minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Economie, Innovatie en Industrie, Buitenlandse Zaken, Digitalisering en Facilitair Management
- Vlaams minister van Onderwijs, Justitie en Werk,
- Vlaams minister van Omgeving en Landbouw
- Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Begroting en Financiën, Vlaamse Rand, Onroerend Erfgoed en Dierenwelzijn
- Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Binnenland, Steden- en Plattelandsbeleid, Samenleven, Integratie en Inburgering, Bestuurszaken, Sociale Economie en Zeevisserij
- Vlaams minister van Brussel en Media
- Vlaams minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen
- Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Wonen, Energie en Klimaat, Toerisme en Jeugd

4. Het O&O budget: analyse volgens NABS-classificatie

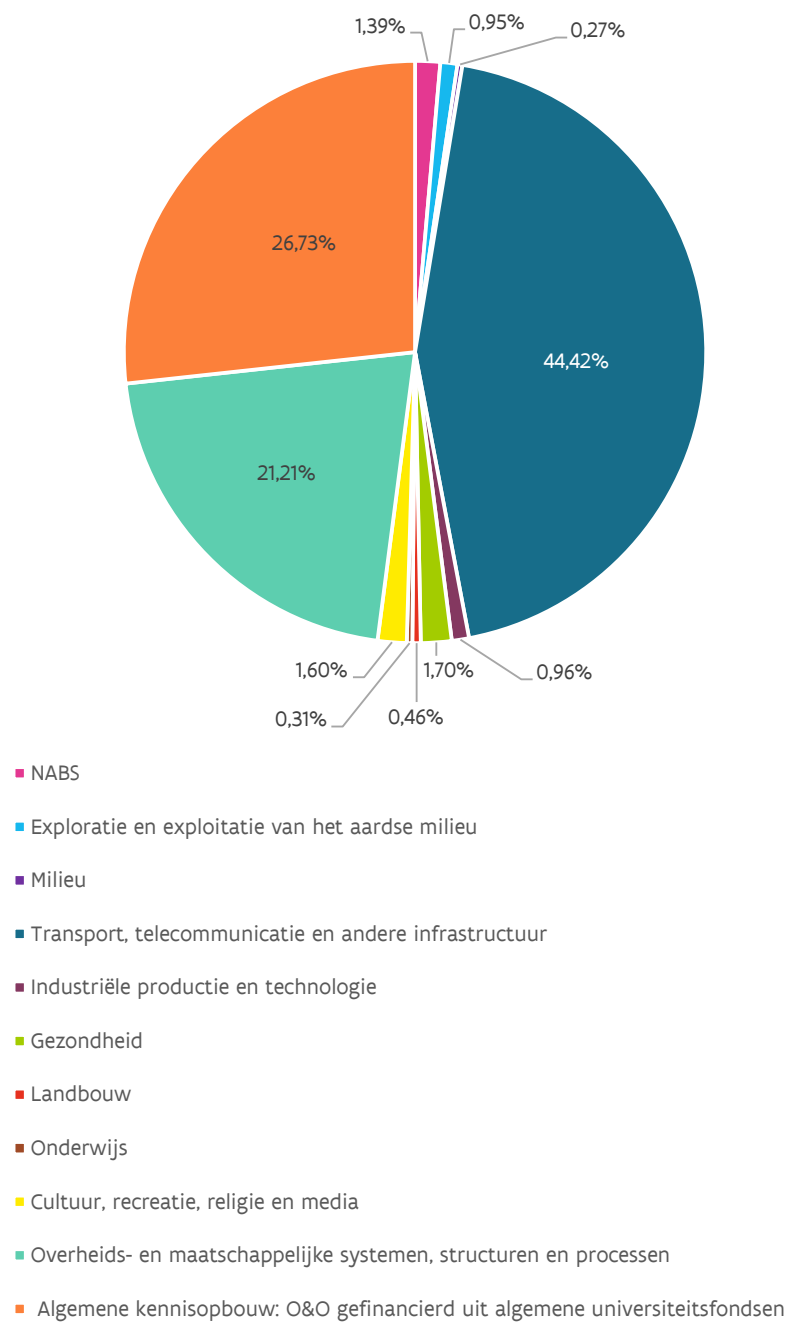
Figuur 44 deelt het ganse O&O-budget op bij begrotingsopmaak 2025 volgens NABS-classificatie. NABS staat voor “nomenclatuur voor de analyse en vergelijking van wetenschapsbegrotingen en –programma’s” en is een EU-classificatiesysteem dat de overheidskredieten voor O&O onderverdeelt naar sociale-economische doelstellingen. Deze indeling van de O&O-kredieten biedt als belangrijk voordeel dat het internationale vergelijking mogelijk maakt (zie hiervoor hoofdstuk 10).

De NABS-indeling toegepast op de Vlaamse O&O-overheidskredieten houdt echter ook een belangrijke beperking in. Met de globale subsidies of dotaties voor de strategische onderzoekscentra, wetenschappelijke instellingen, departementale diensten en Vlaamse openbare instellingen verricht men in vele gevallen onderzoek dat thuishoort in meerdere NABS-domeinen (bv. milieu, energie, industriële productie en technologie, ...). Omdat deze opsplitsing niet steeds eenduidig vast te stellen is, wordt aan één kredietlijn ook maar één NABS-code toegekend. Het ontbreken van middelen voor energieonderzoek (NABS 5) betekent met andere woorden niet dat er door de Vlaamse overheid geen onderzoek in dat domein wordt gefinancierd.

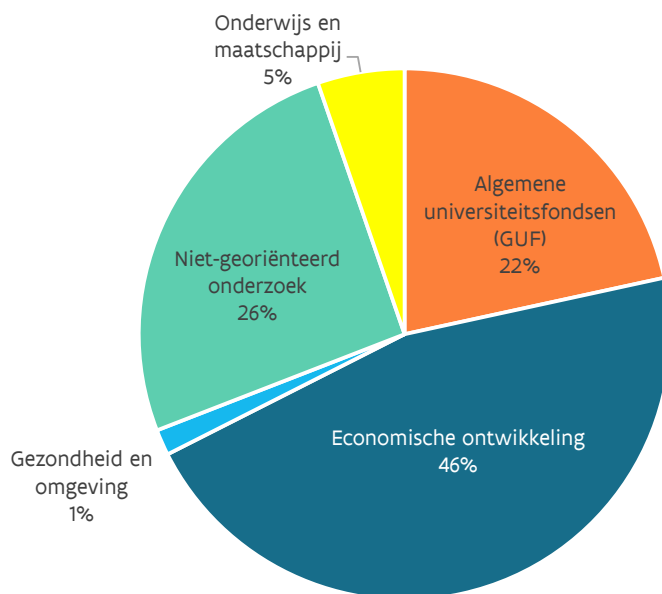
De NABS-klassen kunnen geaggregeerd worden in grotere indelingen: economische ontwikkeling, gezondheid en omgeving (sociale structuren, bescherming van het milieu en exploitatie van het aardse milieu), onderwijs en maatschappij, ruimtevaartprogramma’s, niet-georiënteerd onderzoek en algemene universiteitsfondsen. Figuur 45 laat de verdeling van het O&O-budget 2025 over deze klassen zien.

Ten opzichte van het totale O&O-budget, blijven de kredieten voor het onderzoek gefinancierd uit algemene universiteitsfondsen (GUF) constant: 21,6% in 2025BO en 2024BA. Het relatief aandeel O&O-budget besteed aan niet-georiënteerd onderzoek daalt licht: 25,6% in 2025BO en 26,7% 2024BA. Het O&O-budget besteed aan economische ontwikkeling daalt licht: 45,9% in 2025 BO t.o.v. 47,6% in 2024BA . In deel 3 worden deze Vlaamse cijfers internationaal vergeleken.

Figuur 51 Verdeling O&O-budget 2025BO volgens NABS-classificatie

Figuur 52 Verdeling O&O-budget 2025BO volgens geaggregeerde NABS-classes

5. Het O&O budget: analyse van gericht versus niet-gericht onderzoek⁸⁰

In 2025 is er bij begrotingsopmaak een budget van 2,3 miljard euro voorzien voor O&O, hiervan kan 1,533 miljard euro beschouwd worden voor het niet-gericht onderzoek en 799 miljoen voor het gericht onderzoek, m.a.w. een verhouding niet-gericht ten opzichte van gericht van 66/34 (zie Tabel 51 voor een overzicht van de O&O-budgetten 2025i).

Het budget voor het **niet-gericht onderzoek** is samengesteld uit de middelen voor FWO (kredietlijn FWO, FWO fundamenteel onderzoek, FWO strategisch basisonderzoek), de Bijzondere Onderzoeksfondsen (BOF), het industrieel onderzoeksfonds (IOF) 50% van de middelen voor (middel)zware en bijzondere onderzoeksinfrastructuur (bij FWO), middelen vanuit VLAIO (bedrijfssteun onderzoek en ontwikkeling en TETRA), 25% van de werkingsuitkeringen aan de universiteiten en van de aanvullende werkingsmiddelen, het O&O-aandeel van de andere toelagen aan de universiteiten (zie Tabel 45) en ten slotte de middelen voor internationale wetenschappelijke samenwerking.

Het **gericht onderzoek** omvat de middelen voor FWO klinisch wetenschappelijk onderzoek, de middelen voor VLAIO en het Fonds Innoveren en Ondernemen (uitgezonderd de niet-gerichte open VLAIO-kanalen bedrijfssteun onderzoek en ontwikkeling en TETRA), de subsidies aan de strategische onderzoekscentra imec, VITO, VIB, iMinds (tot voor de fusie met imec in 2016), Flanders Make, 50% van de middelen voor (middel)zware en bijzondere onderzoeksinfrastructuur (FWO), subsidie aan bv. ITG en andere gelijkgestelde instellingen, de subsidies aan de wetenschappelijke instellingen, departementale diensten en VOI's, het O&O-aandeel van de horizontale initiatieven in de verschillende beleidsdomeinen, de subsidie aan de steunpunten voor beleidsrelevant onderzoek (de algemene werking met ondersteuning van steunpunten uit EWI is gestopt

⁸⁰ In deze editie 2025 van de Speurgids werd de methodologie inzake indeling van de steuninstrumenten in de categorieën "gericht" versus "niet-gericht" onderzoek scherp gesteld. In tegenstelling tot eerdere edities werden de steuninstrumenten FWO strategisch basisonderzoek, Industriële Onderzoeksfondsen (IOF) via het departement WEWIS, VLAIO-bedrijfssteun Onderzoek en Ontwikkeling en VLAIO-TETRA opgenomen als niet-gericht onderzoek. Het betreffen immers allemaal open, niet thematisch georiënteerde of gerichte instrumenten. Deze herberekening werd retroactief toegepast in de hieronder getoonde analyse.

vanaf 2016, steunpunten binnen beleidsdomeinen blijven tot het gericht onderzoek behoren) en ook allerhande uitgaven i.v.m. het globale wetenschaps- en innovatiebeleid.

Belangrijk is op te merken dat het **onderscheid tussen niet-gericht en het gericht onderzoek** niet gelijk te stellen is aan het **onderscheid tussen fundamenteel en toegepast onderzoek** en evenmin met het **onderscheid bottom up en top-down**. Ook binnen het gericht onderzoek is er plaats voor kennis-grensverleggend fundamenteel onderzoek op initiatief van de vorser.

Figuur 46 en Figuur 47 tonen de evolutie van deze verhouding en de totale kredieten vanaf 2008.

In 2008 was het aandeel gericht onderzoek kleiner dan het aandeel niet-gericht en de verhouding blijft mits enkele fluctuaties. In 2010 steeg het gericht onderzoek door de extra middelen voor Vinnof, TINA-Fonds, Zaaikapitaalfonds Flanders' Care en de eenmalige middelen vanuit FFEU, samen goed voor 160 miljoen euro.

Sinds 2011 is het aandeel gericht onderzoek gedaald. De verhouding blijft relatief constant.

In 2018 werd er bijna 70 miljoen bijkomend geïnvesteerd (uit de investeringsprovisie) in gericht onderzoek. Ook in 2019 gaat een groot deel van de investeringsprovisie en de recurrente opstap naar gericht onderzoek, bijvoorbeeld: 52 miljoen euro naar beleidsagenda Artificiële Intelligentie en Cybersecurity. In 2019 nam het aandeel gericht onderzoek toe tot 40%. (van 32,5% in 2018).

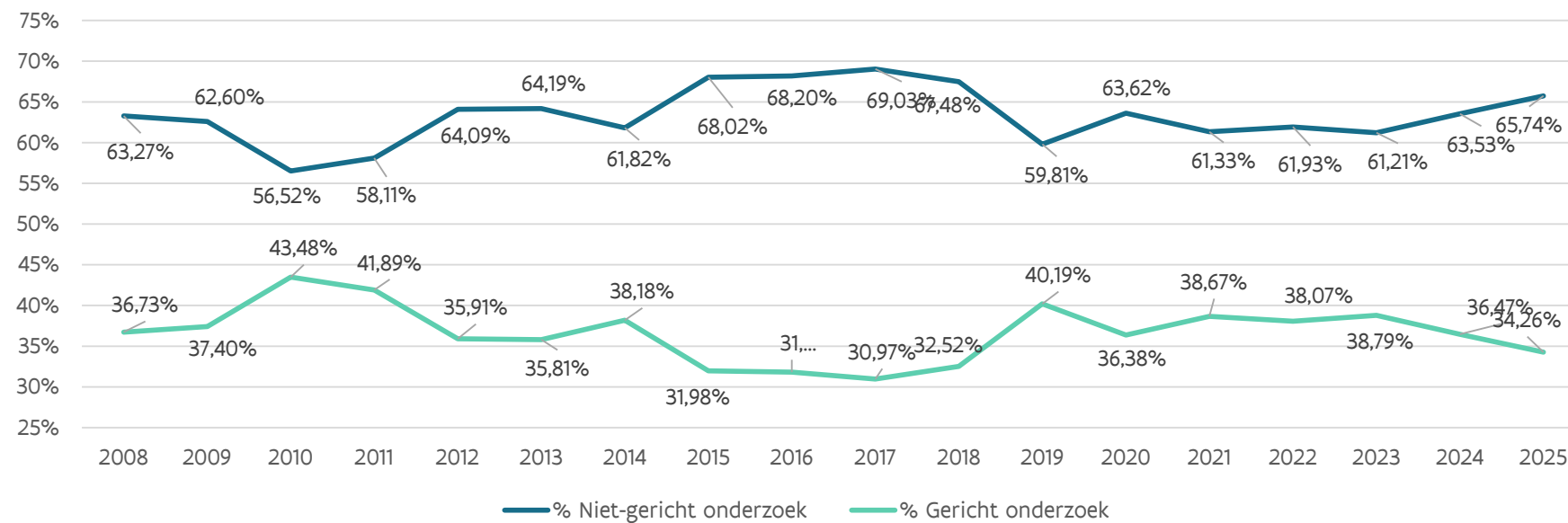
In 2024 en 2025 neemt het aandeel van de middelen voor niet gericht onderzoek toe. De middelen voor gericht onderzoek zijn in 2024 toegenomen maar in 2025 lichtjes gedaald.

Tabel 51 Overzicht van de instrumenten gericht versus niet-gericht onderzoek (O&O-budget 2025i, in miljoen euro)

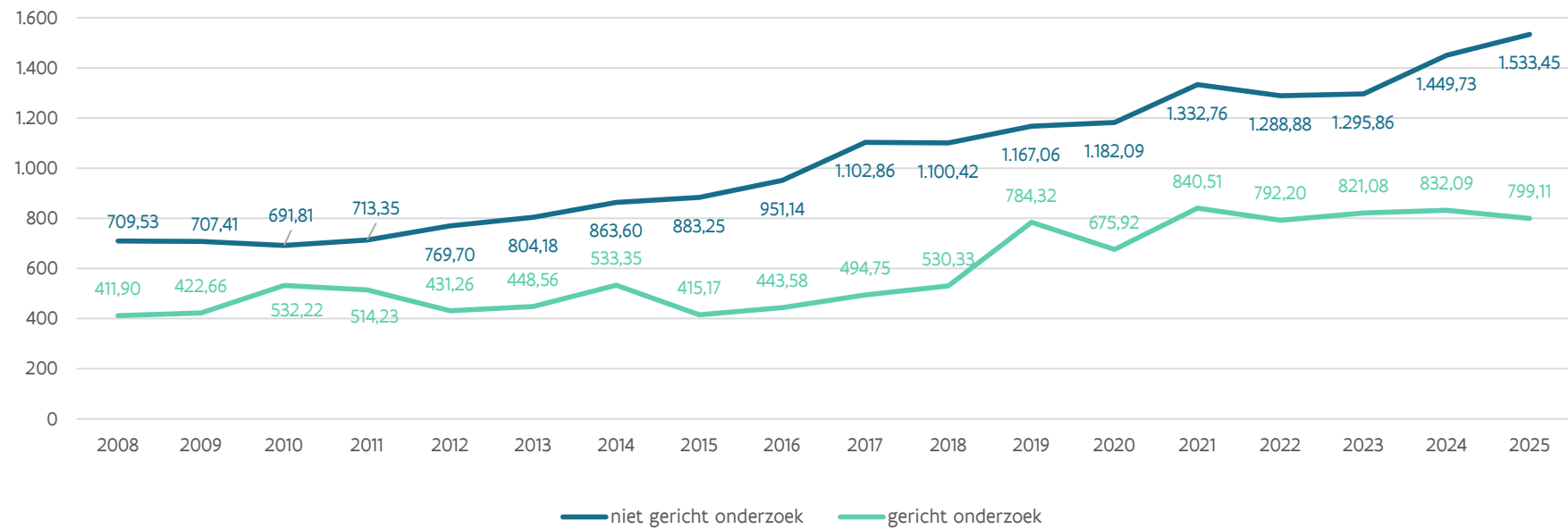
Instrument	O&O-budget 2025
Gericht onderzoek	799,11
Departement WEWIS	
imec	157,40
VIB	87,97
vito	73,30
BOF: subsidie voor de universiteiten	62,71
Flanders Make	54,94
FWO Klinisch Wetenschappelijk Onderzoek	20,63
Agentschap Plantentuin Meise	15,57
Onderzoeksprogramma Artificiële Intelligentie	13,98
50% FWO Onderzoeksinfrastructuur	9,60
Onderzoeksprogramma Cybersecurity	9,58
Instituut voor Tropische Geneeskunde (ITG)	5,69
ECOOM + STORE	4,53
Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO)	4,41
ENERGYVILLE	3,62
Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde Antwerpen (KMDA)	1,20
KVAB	1,18
Alamire	1,01
Vlerick	0,85
Orpheus	0,78
Beleidsgerichte studies en onderzoek m.b.t. Werk en Sociale Economie	0,76
Steunpunt Werk	0,75
Flanders Future Tech Fund	0,46
Antwerp Management School	0,44
Steunpunt Duurzaam Materialenbeheer	0,23

VLAIO	
Speerpuntclusters: geormerkte middelen	82,55
Moonshot Klimaat	20,00
Baekelandmandaten	16,80
Landbouwkundig onderzoek	13,80
Collectief O&O en collectieve kennisverspreiding (COOCK)	9,60
Cybersecurity: bedrijvenluik	8,40
Artificiële Intelligentie: bedrijvenluik	7,50
Innovatiemandaten	5,90
Opstapmiddelen	4,03
Proeftuinen	3,60
Circulaire economie	3,50
20%ecologiepremie	3,05
STEM	3,00
Programma Innovatieve Overheidsopdrachten	2,78
Programma Innovatieve Lokale Besturen en Ondernemingen (PIBLO)	1,00
Beleidsondersteunend onderzoek	0,50
Ruimtevaart	0,46
ILVO	27,14
Andere beleidsdomeinen	
Beleidsdomein Onderwijs en Vorming (toelagen aan instellingen en PWO)	63,82
Andere beleidsdomeinen	38,18
Niet-gericht onderzoek	1.533,5
Departement WEWIS	
FWO Fundamenteel Onderzoek	311,92
BOF: Methusalem-programma	255,20
FWO Strategisch Basisonderzoek	93,43
Opstapmiddelen	79,74
BOF: tenure track-stelsel aan de universiteiten	11,11
Internationale wetenschappelijke en innovatiesamenwerking	1,38
UNESCO	1,31
UNU-CRIS	1,05
Uitgaven in het kader van internationale wetenschappelijke samenwerking	0,14
VLAIO	
O&O&I-bedrijfssteun	215,52
TETRA	12,59

Figuur 53 Evolutie aandeel gericht versus niet-gericht onderzoek 2008-2025BO

Figuur 54 Evolutie van de kredieten voor gericht versus niet-gericht onderzoek 2008-2025BO (in miljoen euro)

6. Het O&O budget: analyse volgens initiatiefnemer

De voorgaande benaderingen om de O&O-overheidskredieten te categoriseren als gericht of niet-gericht onderzoek gaan voorbij aan bepaalde essentiële verschillen in de totstandkoming van het onderzoek dat gefinancierd wordt met deze middelen. Een alternatieve invalshoek is gericht op de initiatiefnemer en focust bovendien op onderzoek met een relevantie voor het industrieel weefsel in Vlaanderen.

In deze benadering worden de middelen gecategoriseerd als volgt:

- middelen die ingezet worden op initiatief van kennisinstellingen – aanbodgedreven onderzoek (KI);
- middelen die ingezet worden op initiatief van (individuele) bedrijven – vraaggedreven onderzoek (B);
- middelen die gemengd ingezet worden, d.w.z. met zowel een vraag- als aanbodgedreven karakter – hybride kanalen (H).

Een aantal initiatieven worden buiten beschouwing gelaten en opgenomen in een vierde categorie, niet van toepassing. Het betreft onder andere het O&O-gedeelte van de middelen voor werkingsuitkeringen aan de universiteiten. Ook middelen voor diverse coördinatie-opdrachten (bv. werking VIN, Flanders DC, ondersteuning SERV, ...) worden niet in rekening gebracht. Bovendien is de analyse beperkt tot bestedingen die een impact hebben op het industrieel weefsel. De middelen die ingezet worden op initiatief van kennisinstellingen in de Sociale en Humane Wetenschappen worden dus buiten beschouwing gelaten omdat deze industrieel minder directe impact hebben.

Tabel 52 geeft een overzicht van de opdeling van de beschouwde overheidskredieten voor O&O in de vier verschillende categorieën.

Tabel 52 Categorisatie van de Vlaamse O&O-overheidskredieten naar initiatiefnemer*

Kennisinstellingen (KI)	Hybride kanalen (H)	Bedrijven (B)	Niet van toepassing
• 71% FWO-middelen¹ • 71% BOF-middelen² • 50% FWO investeringen infrastructuur (voor 2016 Hercules) • Toegepast biomedisch onderzoek • NERF • Praktijkgericht Wetenschappelijk Onderzoek	• Initiatief Vlaamse Regering³ • Innovatieve mediaprojecten • Strategisch basisonderzoek • Specialisatiebeurzen en Baekeland-programma³ • Landbouwonderzoek • Tetra-fonds • SOC's³ • Industrieel Onderzoeksfonds • 50% FWO investeringen infrastructuur (voor 2016 Hercules) • Vlaamse excellentiepolen • Onderzoek staalindustrie • EFRO - Hermes	• Initiatief bedrijven en innovatieve samenwerkingsverbanden • Deelnemingen in de spin-offs van de SOC's en associaties • Aandeel innovatie van Fonds Innoveren en Ondernemen • Participaties O&O via PMV • PMV – Vinnof • Participaties in PMV – Zaaikapitaalfonds Vlaanderen Medisch Centrum • Participaties in het kader van innovatie: PMV – TINA-fonds	• Vlaams Innovatie Netwerk • Vlaamse deelname aan de Europese programma's • Interfacediensten • Stichting Innovatie & Arbeid • Flanders DC • FFEU • O&O-aandeel van de middelen uit de categorieën 4, 5 en 6 in de verdeling in de zes grote categorieën (zie infra 7)

1) Opsplitsing van FWO-middelen naar wetenschapsgebieden: Domein Wetenschap & Technologie: 28%; Domein Medisch: 29%; Domein Biologisch: 14%

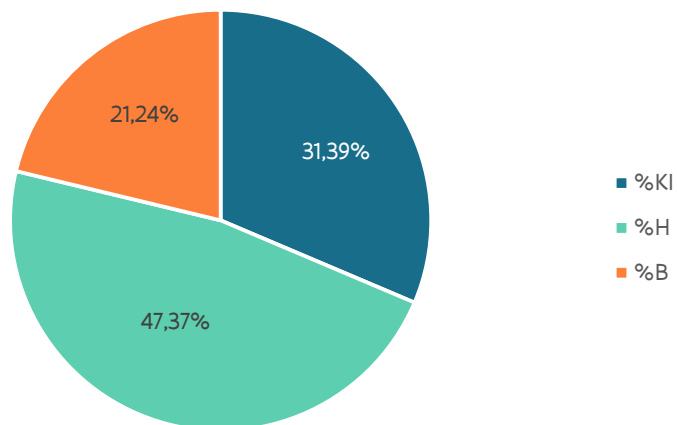
Deze percentages zijn gebaseerd op een bestedingsanalyse van de FWO-middelen voor de periode 2005-2011. De overige FWO-middelen (Cultuurwetenschappen, Gedrags- en maatschappijwetenschappen, Interdisciplinair) worden buiten beschouwing gelaten. Voor deze analyse wordt elk jaar hetzelfde percentage gehanteerd. In een meer diepgaande analyse kan dit zeker nog verder verfijnd worden.

2) Voor de BOF-middelen wordt hetzelfde percentage gehanteerd als voor de FWO-middelen. Uit de recentste jaarverslagen van de verschillende universiteiten blijkt immers dat, voor zover beschikbaar, ongeveer 30% (over de Vlaamse universiteiten heen) wordt ingezet voor Sociale en Humane Wetenschappen, de overige middelen worden toegewezen aan Biomedisch, Wetenschap en Technologie. Voor deze analyse wordt, net zoals voor de FWO-middelen, elk jaar hetzelfde percentage gehanteerd.

3) Om pragmatische redenen worden deze middelen als hybride gecategoriseerd. Voor een meer gedetailleerde analyse is een verdere uitsplitsing over de verschillende categorieën noodzakelijk.

Figuur 48 toont het aandeel van de verschillende initiatiefnemers bij begrotingsopmaak 2025.

Figuur 55 Aandeel van de verschillende categorieën bij begrotingsopmaak 2025

De evolutie van 2006 tot 2025BO van de verdeling volgens deze categorisatie wordt weergegeven in Tabel 52 en Figuur 49.

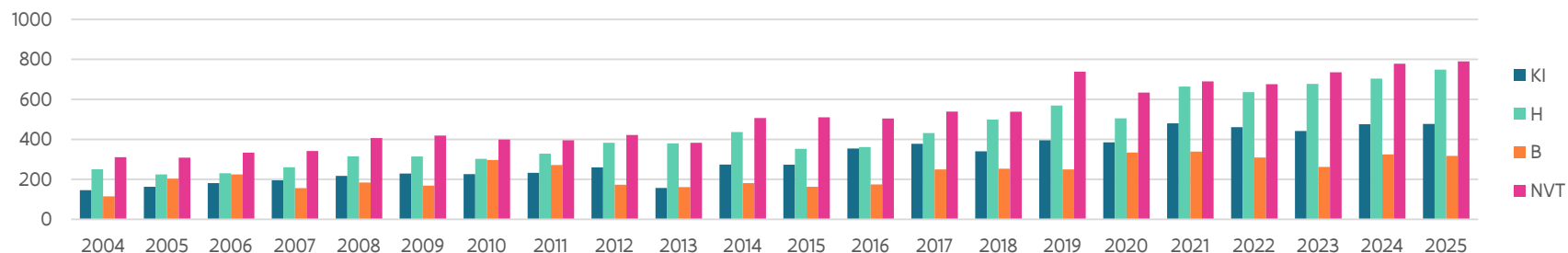
Figuur 50 toont een overzicht van het relatieve aandeel van de verschillende categorieën ten opzichte van het totale O&O-budget (zonder het budget dat als 'niet van toepassing' werd gecategoriseerd).

Het aandeel in het totale O&O budget voor initiatieven van kennisinstellingen is toegenomen van 28% in 2004 tot 31% in 2025BO. Het aandeel van de initiatieven door bedrijven is bijna constant gebleven (met fluctuaties), 23% in 2004 en 21% in 2025BO. Het aandeel van initiatieven van hybride kanalen is constant gebleven op 49% (in 2004 en in 2025BO, met kleine fluctuaties doorheen de tijd).

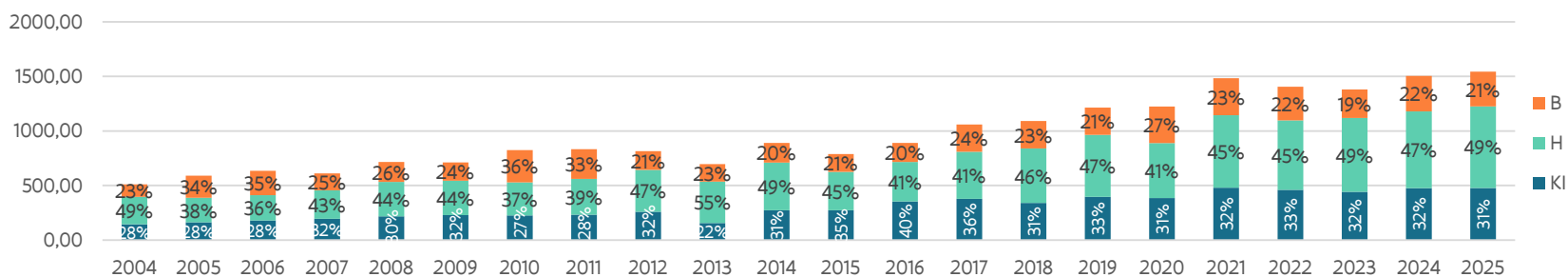
Tabel 53 Evolutie van de Vlaamse O&O-overheidskredieten volgens de categorisatie naar initiatiefnemer (miljoen euro)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
KI	225,9	233,1	259,6	156,4	273,8	273,1	354,1	377,6	340,2	394,9	384,9	480,0	460,5	441,3	475,0	476,8
H	302,9	328,4	382,3	379,7	436,4	352,8	361,9	431,7	498,9	568,9	504,9	663,9	636,2	677,7	710,3	753,3
B	296,4	271,4	172,4	160,5	180,9	162,9	174,3	249,7	253,1	249,3	334,2	338,9	309,2	262,1	328,4	321,2
NVT	398,8	394,8	421,7	382,6	506,5	509,5	504,4	538,7	538,5	738,4	634,1	690,2	675,2	735,7	778,3	790,0
Totaal O&O	1.224,0	1.227,7	1.236,0	1.243,5	1.397,8	1.298,4	1.394,7	1.597,7	1.625,7	1.951,6	1.858,0	2.173,0	2.081,1	2.116,8	2.292,1	2.341,3

Figuur 56 Evolutie van de Vlaamse O&O-overheidskredieten volgens de categorisatie naar initiatiefnemer (miljoen euro)

Figuur 57 Evolutie van relatief aandeel van de verschillende categorieën ten opzichte van het totale O&O-budget

7. Het wetenschaps- en innovatiebudget: analyse volgens zes grote indelingen⁸¹

Tabel 54 Verdeling van het totale budget van het HBPWIB (miljoen euro)

Jaar	1. Niet-gericht onderzoek	2.Werking universiteit en gelijkgestelde instellingen	3.Onderzoek ten behoeve van het bedrijfsleven	4.Wet. instellingen, dep. diensten en VOI's	5.Horizontale initiatieven – beleidsondersteunend onderzoek	6.Globaal wetenschapsbeleid	Totaal WIB
1994	73,89	547,84	141,34	19,25	27,09	11,14	820,55
1995	78,55	544,77	132,55	19,22	25,42	7,35	807,86
1996	94,99	551,37	158,49	40,18	28,33	17,92	891,29
1997	112,18	547,65	191,19	39,89	29,85	22,10	942,86
1998	125,26	553,16	220,05	40,38	41,70	32,70	1 013,26
1999	139,94	584,86	235,24	45,81	39,34	61,80	1 106,98
2000	156,42	600,46	231,69	54,37	43,77	40,35	1 127,06
2001	164,28	612,78	243,41	52,92	68,87	23,42	1 165,67
2002	172,70	641,86	311,01	48,98	67,34	26,91	1 268,80
2003	177,77	664,78	347,89	71,80	50,50	22,47	1 335,20
2004	200,24	676,16	396,66	65,30	31,20	23,31	1 392,87
2005	213,09	694,73	453,76	69,03	33,86	24,37	1 488,83
2006	234,78	718,49	487,20	72,74	36,43	26,33	1 575,97
2007	253,34	716,17	450,31	74,49	37,07	29,98	1 561,36
2008	291,93	770,61	561,14	87,74	40,43	30,13	1 781,99
2009	281,24	783,50	571,05	76,65	33,12	31,37	1 776,93

⁸¹ In tegenstelling tot de hoger vermelde analyse van enkel het O&O-budget volgens de tweedeling gericht versus niet-gericht onderzoek wordt in deze zesdeling van het totale wetenschaps- en innovatiebudget onder het niet-gericht onderzoek hier enkel FWO fundamenteel onderzoek/investeringen/werking en de FOSB middelen opgenomen evenals de BOF-middelen.

Jaar	1. Niet-gericht onderzoek	2.Werking universiteit en gelijkgestelde instellingen	3.Onderzoek ten behoeve van het bedrijfsleven	4.Wet. instellingen, dep. diensten en VOI's	5.Horizontale initiatieven – beleidsondersteunend onderzoek	6.Globaal wetenschapsbeleid	Totaal WIB
2010	278,20	780,15	669,54	79,99	31,98	30,31	1 870,17
2011	295,17	795,87	647,88	81,22	33,36	27,17	1 880,66
2012	312,96	827,67	580,22	96,87	35,65	36,86	1 925,84
2013	322,00	852,79	605,63	96,32	31,25	36,07	1 944,05
2014	324,21	1006,97	683,04	107,20	50,65	34,43	2 199,06
2015	316,34	1108,44	589,32	111,81	28,69	30,54	2 184,97
2016	397,06	1057,85	623,89	103,20	31,38	22,44	2 235,82
2017	453,03	1112,59	741,48	115,18	31,04	24,32	2 477,43
2018	411,94	1136,08	801,17	122,25	39,75	23,70	2 534,40
2019	531,31	1202,63	982,58	129,62	46,08	39,82	2 932,05
2020	484,64	1249,60	901,78	120,91	75,36	33,09	2 865,28
2021	617,51	1298,10	1097,55	136,48	58,40	34,05	3 242,08
2022	573,90	1315,05	1013,88	157,59	49,15	34,96	3 144,53
2023	560,58	1483,99	1013,11	159,34	48,57	36,88	3 302,97
2024	597,15	1587,29	1113,13	160,03	52,00	40,17	3 549,77
2025	615,33	1624,05	1150,57	148,04	48,02	40,32	3 626,33

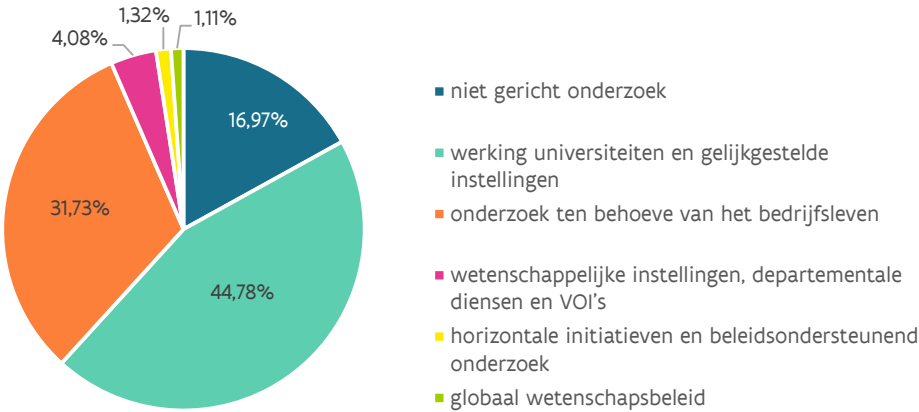
Tabel 54 toont de verdeling van het totale budget van het HBPWIB over zes grote categorieën in de periode 1994-2025BO. Het is een opsplitsing naar de aard van het wetenschappelijk onderzoek (O&O) en van de andere wetenschappelijke activiteiten (O&V en W&T). We herhalen dat de werkingsuitkeringen van de hogescholen (1.014 miljoen euro in 2025) voor de ganse periode niet meegenomen worden in deze analyse omwille van de historische tijdsreeks.

Figuur 51 toont op basis van de initiële kredieten 2025 de verdeling van het ganse overheidsbudget voor het wetenschaps- en innovatiebeleid (HBPWIB) over de zes categorieën. De middelen voor de werking universiteiten en gelijkgestelde instellingen vormen het grootste aandeel, in 2025BO goed voor 44,8% van het totale wetenschaps- en innovatiebudget. Dit aandeel constant gebleven ten opzicht van de begroting 2024 (44,7%).

Het aandeel van het niet-gericht onderzoek via FWO, BOF en 50% van de middelen voor FWO investeringen (middel)zware en bijzondere onderzoeksinfrastructuur is bij begrotingsopmaak 2025 ongeveer constant gebleven t.o.v. het aandeel in 2024 (definitieve kredieten): 17,0% in 2025BO vs. 16,8% in 2024.

De middelen voor het “industriële onderzoek” vormen het tweede grootste aandeel. In 2025BO vormen de middelen voor “industriële onderzoek” een aandeel van 31,7% van het totale wetenschaps- en innovatiebudget. Dit is een lichte stijging ten opzichte van 2024BA (31,4%). Hieronder worden de zes grote indelingen van het Horizontaal Begrotingsprogramma Wetenschaps- en innovatiebeleid 2025 meer in detail besproken.

Figuur 58 Verdeling van de middelen voor het wetenschaps- en innovatiebeleid (HBPWIB) 2025BO

7.1 Niet-gericht onderzoek

Tabel 55 somt de middelen op voor het niet-gericht, grensverleggend onderzoek die verdeeld worden via FWO en BOF.

Tabel 55 Niet-gericht onderzoek via FWO, BOF en Hercules (50%) (miljoen euro) 2025BO

FWO	349,03
FWO fundamenteel onderzoek	311,92
FWO investeringen (middel)zware en bijzondere onderzoeksinfrastructuur (50%)	9,60
FWO werking	22,781
FOSB (Flanders Open Science Board)	4,73
BOF	266,30
Basissubsidie	233,19
Methusalem-programma	22,01
Tenure Trackstelsel	11,11
TOTAAL	615,33

Het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek (FWO) en het Bijzonder Onderzoeksfonds (BOF) zijn de twee financieringskanalen voor het niet-gericht kennisverruimend onderzoek aan de Vlaamse universiteiten: terwijl FWO de budgetten toekent op basis van wetenschappelijke interuniversitaire competitie, gebeurt dit bij BOF op basis van een intra-universitaire competitie.

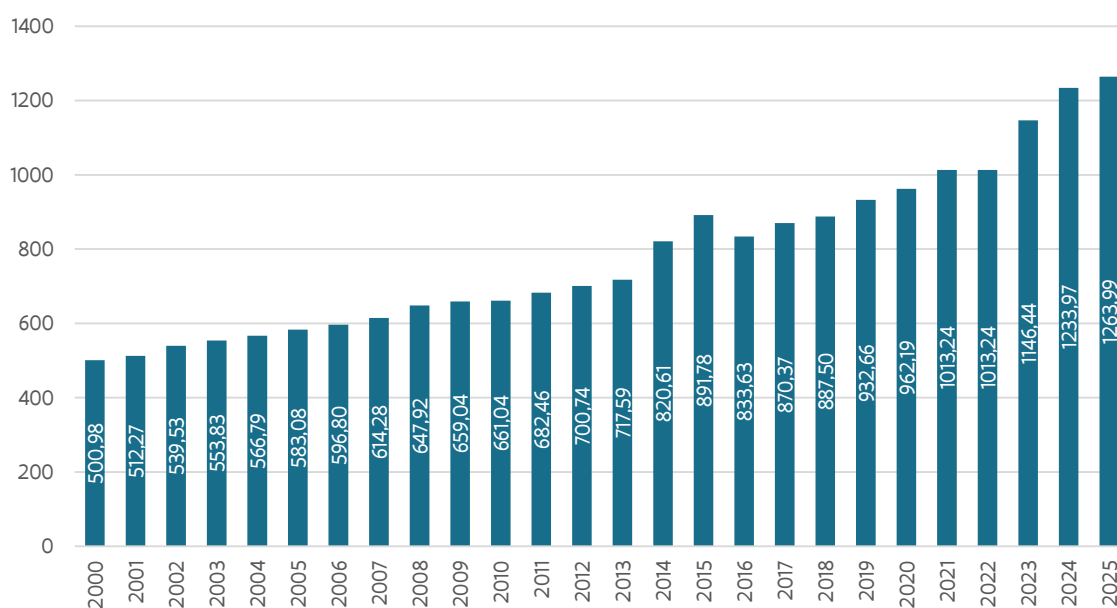
FWO is het financieringskanaal voor het stimuleren en ondersteunen van het grensverleggend fundamenteel wetenschappelijk onderzoek op initiatief van de onderzoeker (bottom-up) in alle wetenschapsgebieden aan de Vlaamse universiteiten. De BOF-middelen worden tussen de universiteiten verdeeld op basis van een verdeelsleutel waarin onder meer prestatiegerichte parameters zijn opgenomen: de BOF-sleutel. FWO en BOF werken complementair en versterken elkaar.

De FWO investeringen voor (middel)zware en bijzondere onderzoeksinfrastructuur (ex Hercules-middelen), worden voor 50% bij het niet-gericht onderzoek gerekend, terwijl de andere helft bij het gericht industrieel onderzoek ondergebracht wordt.

7.2 Werking universiteiten en gelijkgestelde instellingen

Van het totaal aan kredieten voor wetenschaps- en innovatiebeleid nemen de toelagen voor de universiteiten een belangrijk deel voor hun rekening (zie Tabel 55). De initiële kredieten in 2025 bedragen 1.264 miljoen euro. Van dit bedrag is bij conventie 75% of 948 miljoen euro bestemd voor onderwijs en vorming (O&V) en 316 miljoen euro of 25% voor onderzoek en ontwikkeling (O&O).

Figuur 59 Evolutie van de werkingsuitkeringen aan de universiteiten (miljoen euro) van 2000 tot 2025BO

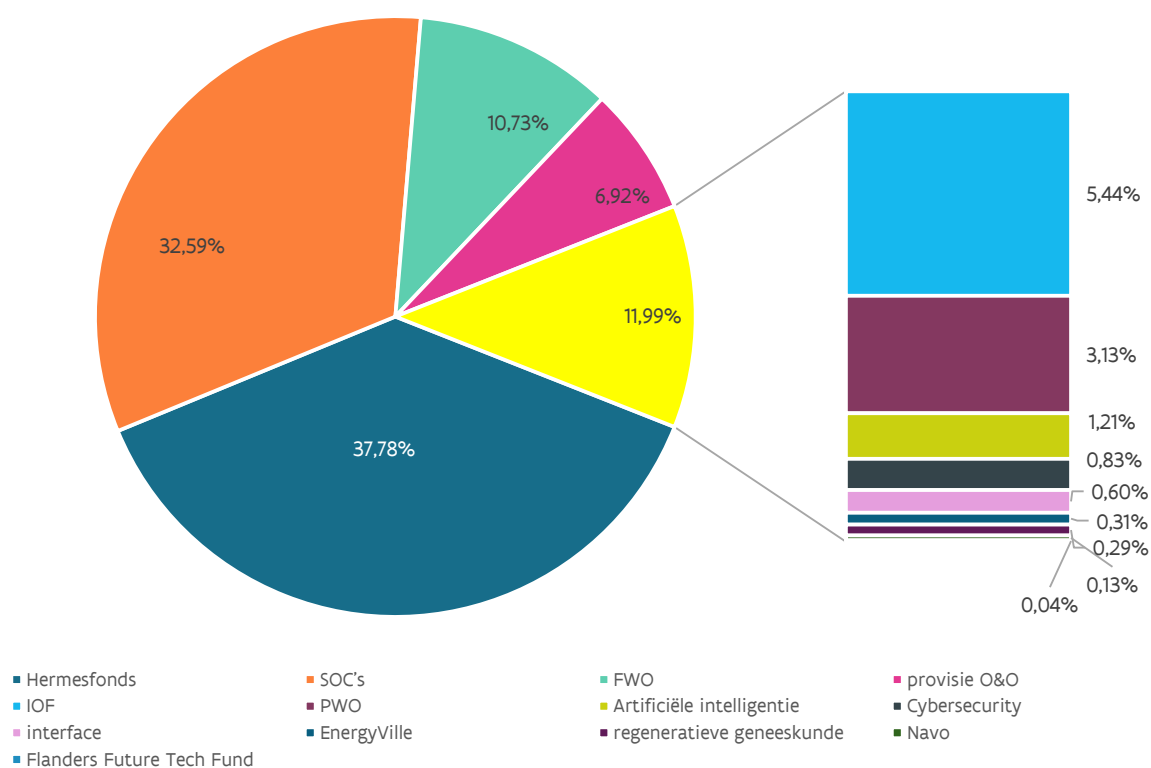
Tabel 56 Werking universiteiten en gelijkgestelde instellingen (miljoen euro) 2025BO

Universiteiten (1)	1.586,78
Werkingsuitkeringen Universiteiten	1.263,99
KU Leuven - KUB	467,90
UGent	390,23
UAntwerpen	180,30
VUB	142,18
UHasselt	83,38
Andere toelagen aan de universiteiten	322,79
Toelagen studentenvoorzieningen voor het hoger onderwijs	66,82
Kapitaaloverdrachten voor onroerende investeringen universitair onderwijs	46,64
Investeringen hoger onderwijs	38,88
Bijdrage wettelijke en conventionele werkgeversbijdragen universiteiten	37,33
Aanvullende werkingsmiddelen hoger onderwijs in Brussel	10,40
Kapitaaloverdrachten voor onroerende investeringen ITG	0,75
Toelage associaties	0,65
Subsidies in het kader van de versterking van de onderzoeksbetrokkenheid van de academische opleidingen aan de hogescholen	121,31
Overige gelijkgestelde instellingen (2)	37,27
Subsidie verleend aan het Instituut voor Tropische Geneeskunde "Prins Leopold" in Antwerpen	12,81
Werkingsmiddelen Vlaamse autonome hogere zeevaartschool	5,93
Subsidies voor het verrichten van wetenschappelijk onderzoek door de instellingen van post-initieel onderwijs en hogere instituten van schone kunsten (ITG)	5,69
Subsidie aan de Universiteit Antwerpen ten bate van het Instituut voor Ontwikkelingsbeleid en Beheer (IOB)	2,61
Subsidie aan de Vrije Universiteit Brussel ten behoeve van het Instituut voor Europese Studiën (IES)	2,34
Subsidie aan de Vlerick Leuven Gent Management School	2,21
Subsidie aan de Antwerp Management School	1,14
Subsidie aan de evangelische theologische faculteit en de faculteit protestantse godsgeleerdheid	1,05
Alamire Foundation	1,01
Vlerick	0,85
Orpheus	0,78
AMS	0,44
Investeringsmiddelen en eigenaarsonderhoud hogere zeevaartschool	0,19
Subsidie aan de Universiteit Antwerpen ten behoeve van het Instituut voor Joodse Studies (IJS)	0,21
TOTAAL (1) + (2)	1.624,05

7.3 Financiering van onderzoek en ontwikkeling van nieuwe technologieën ten behoeve van het bedrijfsleven

Tabel 56 geeft een overzicht van de kredieten voor het gericht industrieel onderzoek. Op basis van de initiële kredieten in 2025 is er 1.153 miljoen euro beschikbaar. Het Fonds Innoveren en Ondernemen bij VLAIO beheert het grootste budget: 38%. Daarnaast is een groot aandeel van deze middelen bestemd voor onderzoek uitgevoerd door de strategische onderzoekscentra (SOC's) imec, VITO, VIB (inclusief NERF) en Flanders Make, samen goed voor ruim 33%.

Figuur 60 Verdeling van de middelen voor wetenschap en innovatie van nieuwe technologieën ten behoeve van het bedrijfsleven 2025 initieel

Tabel 57 Kredieten voor wetenschap en innovatie (hoofdzakelijk O&O) van nieuwe technologieën ten behoeve van het bedrijfsleven (miljoen euro), 2025BO

FWO (1)	123,66
FWO Strategisch Basisonderzoek	93,43
FWO Klinisch Wetenschappelijk Onderzoek	20,63
(50%) FWO investeringen (middel)zware en bijzondere onderzoeksinfrastructuur (voormalige Herculesstichting)	9,6
Fonds Innoveren Ondernemen (2) bij VLAIO	435,46
Bedrijfssteun Onderzoeksprojecten en Ontwikkelingsprojecten	210,90
Bedrijfssteun Clusters	82,55
Moonshot Klimaat	20,00
Toekennen van specialistatiebeurzen en doctoraatsbeurzen in het kader van het Baekeland-programma	16,80
Vastleggingsmachtiging voor projecten op initiatief van de bedrijven en innovatie samenwerkingsverbanden	4,62
Wetenschappelijk en technologisch onderzoek met landbouwkundig doel	11,30
Bedrijfssteun COOCK (Collectief O&O en Collectieve Kennisverspreiding)	9,60
Bevordering van technologietransfer en onderzoek door instellingen van hoger onderwijs (TETRA)	12,59
Beleidsagenda Cybersecurity - implementatieluik	8,40
Beleidsagenda Artificiële intelligentie - implementatieluik	7,50
Kennisdiffusie Hogescholen	8,38
Bedrijfssteun Innovatiemandaten	5,90
VZW Team bedrijfstrajecten	6,28
20% ecologiesteun als O&O gecatalogeerd	3,05
Programma Innovatieve Overheidsopdrachten (PIO)	2,78
PIBLO (innovatieve overheidsopdrachten lokale besturen en overheden)	1,00
Proeftuinen City of Things en Industrie 4.0	3,60
Artificiële intelligentie/Cybersecurity	2,65
Impulsprogramma ruimtevaart	0,46
Circulaire economie	3,50
Landbouw: inkomensoverdrachten AION-ILVO	2,50
Landbouw: universiteiten en hogescholen	2,50
Werking	0,48
Opstap economie en innovatie	4,029
Strategische Onderzoekscentra (SOC) (3) bij Departement WEWIS	377,61
Subsidie aan imec (inclusief bijkomende investeringen)	157,40
Toelage aan VIB (inclusief bijkomende investeringen)	87,97
Toelage aan VITO (inclusief bijkomende investeringen)	64,95
Toelage aan VITO voor de financiering van de referentietaken – vanuit departement WEWIS en departement Omgeving	12,34
Toelage aan Flanders Make	54,94

Overige (4)	217,93
IOF - Industrieel Onderzoeksfondsen	62,71
Projectmatig Wetenschappelijk Onderzoek (PWO) bij de Hogescholen	36,05
Artificiële intelligentie – onderzoeksluik	13,98
Cybersecurity - onderzoeksluik	9,58
Provisie O&O	79,74
Toelage aan de universitaire interfacediensten	6,97
Regeneratieve Geneeskunde RegMed Xb	3,36
Flanders Future Tech Fund	0,46
Energyville	3,62
NAVO-onderzoek en innovatie voor wetenschappelijke, industriële of technologische ontwikkeling inzake veiligheid en defensie	1,47
Totaal (1)+(2)+(3)+(4)	1.150,6

7.4 Wetenschappelijke instellingen, departementale diensten en VOI's

De vierde categorie bevat de kredieten verdeeld over de Vlaamse wetenschappelijke instellingen, bepaalde departementale diensten of Vlaamse Openbare Instellingen (VOI's) die ook onderzoek en wetenschappelijke dienstverlening in hun opdracht voeren. In 2025 staan hier initiële kredieten vermeld voor een totaal bedrag van 149 miljoen euro. Tabel 57 geeft een opsomming van deze wetenschappelijke instellingen, departementale diensten en VOI's en het overeenkomstige budget.

Tabel 58 Wetenschappelijke instellingen, departementale diensten en Vlaamse Openbare Instellingen (miljoen euro), 2025BO

Vlaamse Wetenschappelijke Instellingen (1)	105,20
Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO)	36,56
Agentschap Onroerend Erfgoed	20,86
Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO)	16,27
Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA)	11,96
Agentschap Plantentuin Meise	15,57
Waterbouwkundig Laboratorium	3,99
Departementale diensten en VOI's (2)	42,84
VRT	20,21
Aquafin	1,70
Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)	5,54
Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ)	9,80
Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde (KMDA)	1,20
Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid	2,04
Vlaamse Landmaatschappij (VLM)	1,55
Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH)	0,51
Kind & Gezin	0,29
TOTAAL (1) + (2)	148,04

Voor de zes Vlaamse wetenschappelijke instellingen ILVO (Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek), INBO (Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek), het Agentschap Onroerend Erfgoed, KMSKA (Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen), Agentschap Plantentuin Meise en Waterbouwkundig Laboratorium zijn er in 2024 voor een totaal van 105,2 miljoen euro aan middelen voor wetenschaps- en innovatiebeleid voorzien.

De financiering gebeurt vanuit de betrokken beleidsdomeinen: ILVO vanuit WEWILS, INBO vanuit Omgeving, Onroerend Erfgoed vanuit Omgeving en KMSKA vanuit CJSK. Voor VLIZ (Vlaams Instituut voor de Zee) is er in 2025 een totaal budget van 9,8 miljoen euro voorzien. Dit is zowel voor de werking als voor de investeringsuitgaven. Voor andere instellingen zoals Kind & Gezin, VRT of VAPH is er slechts een beperkt gedeelte van de globale dotatie voor de financiering van wetenschaps- en innovatiebeleid voorzien.

7.5 Horizontale initiatieven en beleidsondersteunend onderzoek en studies

In 2025 is er bij begrotingsopmaak voor de horizontale initiatieven en voor het beleidsondersteunend onderzoek 48 miljoen euro voorzien (zie Tabel 58). De initiatieven staan ingedeeld volgens de beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid.

Tabel 59 Horizontale initiatieven en beleidsondersteunend onderzoek en studies (miljoen euro), 2025BO

Beleidsdomein	Wetenschaps- en innovatiebeleid
Onderwijs en Vorming	13,90
Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	11,79
Mobiliteit en Openbare Werken	7,37
Omgeving	5,67
Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie	3,53
Cultuur, Jeugd en Media	2,66
Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie, Landbouw en Sociale economie	2,61
Financiën en Begroting	0,49
TOTAAL	48,02

7.6 Allerhande uitgaven in verband met het globale wetenschapsbeleid

In de zesde categorie kaderen de initiatieven ter ondersteuning van het wetenschapsbeleid. Bij begrotingsopmaak 2025 is een bedrag van 40 miljoen euro vastgelegd.

Tabel 60 Allerhande uitgaven in verband met het globale wetenschapsbeleid (miljoen euro), 2025BO

Omschrijving	Budget
Actieplan "Menselijk kapitaal voor Wetenschap, Technologie en Innovatie"	6,23
Subsidie aan de stichting Flanders Technology International (FTI)	5,11
Expertisecentrum Onderzoek en Ontwikkelingsmonitoring - ECOOM - STORE	4,53
STEM	3,00
Subsidies allerhande met betrekking tot de bekendmaking van het wetenschapsbeleid en het wetenschappelijk onderzoek aan structurele partners	2,55
Fris-onderzoekruimte	2,50
Subsidies voor de expertisecellen voor de popularisering van wetenschap, techniek en technologische innovatie in de schoot van de associaties	2,32
Flanders DC	2,17
Bevordering van de Vlaamse informatiemaatschappij in het kader van de Lissabon-strategie	1,92
Subsidies in het kader van internationale wetenschappelijke en innovatiesamenwerking	1,38
Subsidie aan UNESCO voor de ondersteuning van het Vlaams UNESCO-Trustfonds wetenschappen	1,31
Subsidie aan de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten	1,18
Uitgaven m.b.t. de conceptie, voorbereiding en uitvoering van acties met betrekking tot wetenschap en innovatie	1,08
UNU-CRIS	1,05
Subsidie aan Society Roger Van Overstraete	0,85
Bekendmaking van het wetenschapsbeleid en het wetenschappelijk onderzoek aan structurele partners	0,77
Kenniscentrum Data en Maatschappij	0,76
Bevordering van de Vlaamse informatiemaatschappij in het kader van de Lissabon-strategie	0,44
VARIO - werking en toelagen	0,31
CJSM: Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde - Gent	0,24
Cofinanciering Steunpunt Duurzaam Materialenbeheer	0,23
Uitgaven in het kader van internationale wetenschappelijke samenwerking	0,14
VLIR	0,12
Communicatie beleid	0,12
Popularisering van wetenschap, techniek en technologische innovatie	0,01
Subsidies ten behoeve van de academische prijzen van de Koninklijke Academie voor Geneeskunde	0,01
Totaal	40,32